

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Naš čas se bliža!

(Dopis iz najmlajših učiteljskih krogov.)

Če smo se skupno vzgojevali in vzgojili, je naša dolžnost tudi, da skupno delamo v smislu zažrtanih potov!

Učiteljski vestnik v „Uč. Tov.“ št. 2. t. l.

Mogočno je zadonel glas trombe, in nestvor, ki bi rad požrl napredek naše šole in učiteljstva, je iztegnil svoje kremplje po bodočnosti našega šolstva: zahotelo se mu je po učiteljskem naraščanju, po naših učiteljskih krogov.

Svojo onemoglost kaže nestvor sam s tem, da si hoče najeti priganjača, ki naj bi mu delal kalno vodo, v kateri naj bi on gospodaril. Sam je namreč nezmožen, onemogel, za vsako delo:

Mi pa kličemo klerikalnim skobeem: Sprejemamo tudi javen boj, ki ste ga pričeli! Svobodna konkurenca! Čigar zmaga — tega bodočnosti!

Napredni učiteljski naraščaj! — Mogoče nas ne loči niti več leto, mogoče nas loči le nekoliko mesecev, ko bo potreba stopiti na plan in nam bo pričeti brezobzirni in najradikalnejši boj zoper one, ki ga s hinavskimi okrožnicami pričenjajo in nam ga napovedujejo.

Kar je dovoljeno njim, je dovoljeno nam in brezobzirno bomo čuvali te svoje pravice!

Tovariši, tovarišice! — Niso še usahnile ideje, ni še zamrl v nas ogenj, nismo še pozabili svojih nalog in svojih dolžnosti!

Vestno smo čuvali nad svojimi smotri, gojili svoja stremjenja in ako se nismo do danes še javno sestali, ako se nismo še do danes javno oglasili: storili smo to zaradi tega, ker nam se ni pokazala potreba in ker smo si bili v svesti vzgojenih sil. Svojo pot smo vestno nadaljevali in po njej bomo vztrajno korakali v bodoče!

Toda dnevi kažejo, da nam bo potreba prej nego mislimo stopiti tesno skupaj, da združimo vse moči, ki smo jih do sedaj le vežbali.

Pokazati bo potreba grobokopom slovenskega učiteljstva in šolstva, da učiteljska mladina ni oni faktor, s katerim bi razni juristi slepomišlili; da ona ni oni faktor, ki mu naj bi razni „krščanskomisleči“ pedagogi določali smotre in pota, ker mladina se jih bolje zaveda sama, nego se ti „pedagogi“ zavedajo sebe, Učiteljska mladina ni oni faktor, ki naj bi se dal organizovati v svrhu stanovskega razdora in ki naj bi odobravala brezglavo stanovsko politiko — če jo sploh z namo politiko imenovati — naših „krščansko-mislečih“ tovarišev.

Da je temu tako, smo porok mi!

In kakor mogočno je odmeval glas učiteljstvu pogubne trombe, tako zamolkel bo njega odmev. In mogoče, še preden oni prično svoje napovedano delo, jih mi s čim presenetimo, po čimer bodo lahko spoznali, da oni niso sposobni izvesti tega, kar so se namenili, in da tla za njih ideje niso godna.

Korak, ki ga je napravilo „Društvo krščanskomislečega učiteljstva“ na Goriškem, da se je spravilo na organizovanje učiteljskih krogov, je tako predrzen, kakor bo pogubonosan zanje; ker v tem trenutku, kakor hitro se naš naraščaj natančneje seznanjati s temi „pedagogi“ — bo konec vsemu slepomišljenju! Dobro je, da spoznamo duha!

Obračamo se pa do vsega naprednega učiteljskega naraščaja in ga opozarjamo, da se naš čas bliža in naj se vsakdo pripravi, da bo tedaj, ko napoči dan našega dela, korakal z nami.

Ne bomo razkladali svojih namenov, ker se v petih mesecih jasno pokaže slika naših načrtov.

Dotlej pa: Pazite, konzuli, na naše postojanke!

Narodne vezenine.

Na moj „Poziv iz Bele Krajine“ glede negovanja ženskih ročnih del po narodnih motivih so se nekatere tovarišice odzvale ter so pričele dotično že gojiti. Mogoče bi se zdramile tudi druge, ko bi jim bila dana prilika, da bi proučile ženska ročna dela Hrvatice. Kakor je bilo Hrvatice mogoče, da so narodno blago ročnega dela med narodom po vseh delih hrvaške dežele nabrale in gojile v šoli in potom šole v narodu, ravno tako bi morale storiti tudi me, slovenske učiteljice. Hrvatice so dovedle tako daleč, da so seznanile s svojim ročnim delom med drugimi narodi tudi Nemce, o čemer sem se prepričala baš te dni. Videla sem namreč v listih „Modenwelt“ in „Blatt der Hausfrau“ slike vezenin z napisom „Kroatische und slavische Leinwandstickerei.“

Mislím, da bi bilo prav, če bi šle tudi me za zgledom Hrvatice in gojile domače ročno delo in pokazale s tem, da se zavedamo svojega poklica ne samo kot učiteljice v šoli, ampak tudi kot slovenske hčere, ki jim ne leži slovenstvo samo na jeziku, ampak tudi v srcu in v dejanju. Česar ne dožene posameznik, to doženemo lahko z združenimi močmi!

Veliko naših narodnih umotvorov leži po raznih muzejih in po privatnih hišah. Jaz sem jih po Beli Krajini nabirala in jih še nabiram. V njih sem dobila marsikaj, kar lahko uporabljamo, da si ustvarimo tako neobhodno potrebno narodno industrijo na polju ročnega dela. Nisem pa samo nabrala in gledala, ampak sem na podlagi nabranega gradiva naredila nekaj ročnih del, ki sem se jih drznila razviti v izložbi pri Mathianu v Ljubljani. Delo si lahko ogleda, kdor ima priliko in veselje.

Hvale ne pričakujem nikake in tudi priznanja ne, pač pa želim, da bi se zbudilo narodno ženstvo — predvsem učiteljice — in da prično tudi one delati in se zanimati za to stroko, kar bi nam lahko bilo v ponos — ne samo doma, ampak tudi zunaj slovenskih dežel!

Ve, drage tovarišice, lahko v prvi vrsti pripomorate, da se čimprej uresničijo besede Prešernove: „Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!“

Zavedam se, da me ne zadene krivda, ako kdo kdaj poreče: „Žalibog, prepozno je!“
Poldka Bavdkova.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Ljubljanskega učiteljskega društva bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob poldveh popoldne v „Učiteljski tiskarni. Po zborovanju skupni izlet v bližnjo okolico. Na snidenje!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je imelo 16. feb. t. l. svoj občni zbor.

Iz letnega poročila je posneti, da je društvo zborovalo v minulem letu petkrat in da se je vršil meseca junija poučen izlet na posestvo Štajerske hranilnice v Podlehniku. Pri vsakem zborovanju se je vršilo po eno predavanje.

Blagajničarka je podala kratek pregled o izdatkih in prebitkih v minulem letu. Pregledovalca računov, tov. Vezjak in tovarišica Valentina Kauklerjeva, sta našla blagajnico v redu.

Volil se je naslednji odbor: predsednik: tovariš A. Ogorelec, podpredsednik: tovariš Ivan Kaukler, tajnika: tov. Miljut. Ivanjšič in E. Trstenjak, blagajničarka: tovarišica Marjana Luknerjeva, knjižničar: tov. Valentin Kajnih, namestnik: tov. Vinko Šerona, pevovodja: tov. Vinko Šerona, odbornika: Rudolf Kotzmuth in Gorup.

Predsednik je pozdravil gosta vinarskega instruktora Zupanca in gdč. Skerbinčevu Ljudmilo, učiteljico pri Sv. Marjeti na Drav. polju, ter novega uda: Bojeslava Križa, učitelja na Leskovcu.

Za tem je demonstriral g. Zupanc o konzerviranju sadja in povrtnin. Demonstracijo so opazovali vsi navzoči z največjim zanimanjem. Obžalovati je samo, da ni bilo več tovarišic navzočih.

Končno je predlagal tov. J. Kaukler, da se društvo abonira na znanstveni list „Veda“. Predlog se je sprejel.

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična farza.) Piše Sadinomis.

(Dalje.)

Žalostno življenje! Trpim in delam ter pretakam solze, kolnem v duši, obraz pa mi je začel dobivati nekake svetlohlinske gube. Vso energijo sem izgubil, značajnost imam shranjeno med starinami. — Gorje, če jo moja ljuba Ma-a zavoha! Prepričanja pa imam samo še 23 cm dolg eksemplar (malo izdajo), zašit v notranjem žepu jopiča, ki ga nikoli ne slečem. Kaj bo, če ga ona zaloti. — V skrbah sežem dostikrat z roko na ono stran. Pa to ni dobro, baš to nesamohotno gibanje moje roke me lahko izda. Moje stanje je časih obupno. Ona pa verna čuvarica vseh mojih del. Kadar ji skoči v glavo tista njena sitnost, pa si zopet kaj novega domisli, seveda samo v pomnoženje mojega trpljenja. Nekega dne je zapazila, da nimajo vsi otroci enakih peresnikov. Takoj mi je ukazala sestaviti nov zapisnik o orodju, ki ga rabijo otroci. Sestavil sem zapisnik, in ona

ga je odobrila. Poslej morajo imeti moji otroci v enakih dobah enaka peresa, svinčnike, gumice, držala, papir i. t. d., da, celo barva zvezkov se mora ujemati. — Drugič ji je prišlo na misel, da bi rada poznala vse napake, ki jih napravijo otroci v govoru. Sestaviti sem jih moral nov zapisnik vseh govornih napak. Gorje mi, če bi ne imel tega zapisnika vedno pri rokah! „Ata, po katerem §-u je Janezek napako naredil?“ — „Ljuba moja, po 3. §!“ — Prav! — Tako me večkrat izkuša. — Ona seveda se ponaša, da je skrbna čuvarica materinščine. — Ko je v sosesčini gorelo, ji je takoj prišlo na misel, da se sestavi navodilo, kako zapustiti stanovanje v slučaju ognja ali potresa. Ponižno sem sključil mojo grbo in napisal sem sporazumno s sohlapeci navodilo za izpraznenje stanovanja ob času ognja ali potresa. To navodilo moram imeti vedno v bližini, da ne pozabim ob času ognja ali potresa odvesti svoje mladine na varno. Ko je prebrala to vzorno navodilo, je zadovoljno pokimala in vzdihnila: „Zdaj vsaj lahko mirno zaspi!“ — Hišnega reda niti ne omenjam, saj je povsem njena natančnost in red.

Skrbna mati nikoli ne pozabi skrbeti za zdravje svojih otrok. Tudi moja ljuba Ma-a je

skrbna in vestna mati. Oskrbela si je domačega zdravnika in si dala zaradi reda sestaviti zopet novo navodilo. Meni pa je strogo zažugala, da ga vestno izpolnujem. Seveda jo slušam, ker vidim, da je tako prav. Časih mi je prav jako žal, pa prav za res, da nisem zdravnik — o, kako dobro bi bilo že zaradi reda in natančnosti! — Čudno je moje življenje, podobno neugaslemu vulkanu, samo da ta lava, ki bruha iz mene, ni moja, temveč moje ljube Ma-e. Dogodi se vsak mesec, da kako novo sitnost uganja. Ni dolgo tega, kar je pregledovala moje redne zapisnike. Opoldne pri kosilu me je nekam srpo gledala izpod naježenih obrvi. Pričakoval sem, vdan v božjo voljo, novega izbruha. Nisem se motil. Okolo četrte ure popoldne pridrvi k meni ter začne očitati, da sem površen. Opazila je namreč, da ne delam v zapisnikih po praznih rubrikah enako dolge črte, nekatere niso celo ravne. Na njen ukaz sem moral prigrasiti to svojo zaniknost svojemu gospodu. Ta pa je v svoji sveti jezi sklical vse moje sohlapece, da skupno doženemo, kakšne črte naj delamo vbodoče po praznih rubrikah.

Po dveurni duhoviti in globoko zamišljeni debati smo se zedinili, da se morajo delati

poslej 4 mm dolge črte z ravnilom — ker to je za napredek človeštva neskončne važnosti! Moj dodatni predlog, da se da debata tiskati in razpošlje urbi et orbi, je bil odklonjen, češ, da bi se utegnili drugi te ideje prilastiti.

Komaj je bil edikt izdan, že me nahruli moja ljubezniva, da moram jaz vse zapisnike v smislu sklepa popolniti. Vdal sem se. Nakupil sem si tiskovin in pisal sem iznova vse zapisnike. Koliko noči je šlo proti vragu, toda imel sem za to muko sijajno poplačilo. Moje udrté oči so ugledale vse one krasne, mikavne svetilnice v tisočih in tisočih izvodih tam nekje v nočni tmini, pravim, vse one svetilnice, ki dišijo slavnim hlapcem prsi za zasluge in delo. Da, gledale so jih moje udrté oči v nočeh dela. Vendar so bile te svetilnice nekam čudno barvane, vseh sedem barvic so izpreminjale, in meni je bilo tako milo in tožno pri srcu. — Bila je moja ljuba Ma-a pri sohlapecu, velikem podrepniku in petolizniku. Ta ji pokaže svoje zapisnike. Imena in priimki so bili pisani z okroglo pisavo.

(Konec.)

Prihodnje zborovanje se vrši 6. aprila. Ob tej priliki predava tovariš Selinšek o etiki. **Učiteljsko društvo za mariborsko okolico** je imelo svoj redni občni zbor dne 2. sušca 1911. v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru.

Navzočih je bilo 41 članov. Društveni predsednik pozdravi vse v mnogem številu došle člane, že večkrat nas obiskujoča gosta tov. Tomažiča, nadučitelja iz Tinj, in na novo v društvo vstopivšo tovarišico gđe. Marico Lenartovo iz Jerenine. (Živio!) Čestita nadalje tovarišu Robniku k nadučiteljskemu mestu pri Sv. Jurju ob Pesnici in želi njemu in njegovi mu novoporočeni soprogi (tov. Regoršek) obilo sreče v zakonu. S presrčnimi besedami čestita tov. predsednik v imenu društva tov. nadučitelju Karlu Kotniku iz Selnice ob Dravi k njegovi srebrni poroki. Nadalje se še spominja umrlega nam tov. nadučitelja Janeza Špricaja, ki je bil dolga leta zvest, delaven član našega društva. Navzoči se vzdignejo v znak sožalja s svojih sedežev. Izreka tudi v imenu društva sožalje tov. nadučitelju Pirkmeijerju in njegovi hčerki tov. Marici zaradi izgube matere, oziroma stare matere in pozivlja navzoče, da se vzdignejo v znamenje sožalja s svojih sedežev.

Nato smo prešli na dnevni red. Izmed dopisov je posebno omeniti „Zvezinega“, v katerem se naznanja tov. predsedniku članstvo v enketo za uravnavo učiteljskih plač. Nadalje je sledila volitev novega odbora. (Tov. Mejovšek ml. naznani, da ne sprejme več tajništva). Izvoljeni so bili: predsednikom Avguštin Požegar, podpredsednikom Josip Lasbacher, blagajnikom Franjo Lichtenwallner, zapisnikarjema Marija Godec in Ferdo Kovačič, odbornikom Ignacij Skrbinšek, Jernej Črnko in Davorin Lesjak.

Letno poročilo načelnikovo: Društvo je imelo lani 44 moških, 20 ženskih, tedaj skupno 64 rednih članov in 4 častne člane. Umrli je en član, pristopili pa so: dva moška člana in trije ženski člani. Zborovalo je društvo petkrat, a dvakrat smo bili nesklepni. Odbor se je sešel dvakrat.

Najvažnejši sklepi v lanskem letu so bili: 1. Naše društvo plača 2 iztisa „Učit. Tovariša“ za učiteljske mariborskega zavoda. 2. Udnina se poviša od 3 K na 4 K. 3. Naše društvo pristopi „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi“ z enim deležem 10 K.

Imeli smo v preteklem letu dvoje podavanj: 1. „O petju v ljudski šoli“ (podaval Hinko Druzovič) in 2. „O važnosti zavarovanj“ (podaval Tomažič, zastopnik „Prve češke na življenje“).

Tajnikovo poročilo se vzame na znanje. Izvolita se dva pregledovalca računov.

Poročilo o „Zvezini“ skupščini je moralo zaradi kratkega časa izostati. Pride drugič na vrsto.

Razvila se je nadalje daljša debata, kako bi se posebno mlado učiteljstvo pridobilo za našo organizacijo, in končno stavi tov. Alojzij Majcen predlog, da tovariši, ki še nimajo drugega izpita, ne plačajo cele udnine v znesku 4 K, ampak samo toliko, kolikor ima društvo stroškov zanje. (Predlog sprejet.)

Glede predloga tov. Godeca, da se naj člani, ki so že neprekinjeno 25 let pri društvu, počaste na poseben način, se bo posvetoval odbor.

Tov. predsednik predlaga, naj se izreče v „Slogi“ in „Učit. Tovarišu“ g. F. S. Šeguli, župniku pri Sv. Roku ob Sotli, na primeren način zahvala za njegov članek v „Slogi“. (Uvodni članek 4. šte. „Sloge“ z dne 27. I. t. l.).

Prihodnjic zborujemo v četrtek, dne 7. majnika 1911., v Mariboru. Pričakujemo mnogoštevilne udeležbe. Ti, ki še sedaj spijo, naj se zbudijo in pridejo, saj takrat bo že vse v cvetju. K.

Učiteljsko društvo za slovenjgraški okraj je imelo dne 2. sušca t. l. v slovenjgraški okoliški šoli svoj občni zbor. Udeležba je bila jako dobra, saj je bilo 80% vseh udov navzočih. Pozdrav predsednika je bil poziv, da se z vedno rastočo vneto oprijemljivo stanovske organizacije, ki nam pri smotrnem in vztrajnem delu mora prioritetno udeležiti naših opravičenih zahtev.

Zanimivi so bili dopisi dežel. šolskega sveta o prirreditvi različnih učnih tečajev, tako čebelarstva učnega tečaja na čebelarški šoli na Dunaju, tečaja o pouku gluhonemih istotam i. dr., žalibog, da se jih ob vsi vedoželjnosti ne morem udeležiti, ker nam primanjkuje gmotnih sredstev.

Prošnji mariborskih učiteljskih združenj za podporo njihove knjižnice se ugodno zneskom 5 K; takisto se jim plača 1 iztis Učit. Tovariša.

Naše društvo pristopi tudi z enim deležem k štajerski učiteljski zadrugi.

Poročilo tajnikovo, blagajničarke ter zastopnika učiteljstva v okraj. šolskem svetu se je vzelo z odobravanjem na vedenje in se jim izreka zahvala in zaupanje društva.

Dosedanji odbor: I. Kaffou, predsednik. I. Barle, podpredsednik, A. Alt, tajnik, M. Vrečkova, blagajničarka, je bil z vzklikom zopet izvoljen.

Na sigurno snidenje na majniškem izletu dne 4. maja pri Smonkarju v Dovžah.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 16. t. m., ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Naznanilo predsedstva, 2. Poročilo tajnika in blagajnika,

3. Volitev odbora. 4. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“. 5. Predlogi in nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

R. Vrabl,
t. č. predsednik.

Slovenjbištrsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, 2. sušca, ob občni udeležbi v Narodnem domu v Slov. Bistrici.

Tovariš predsednik je presrčno pozdravil gosta g. I. Prekorška in zborovalce. Po ureditvi društvenih zadev je podal krasen sestavek tov. Brinarja:

„Naš položaj in kaj nam je storiti“, v katerem govori o naših težnjah in opominja k združitvi, rekoč: „Kadar stanovanje ene hiše zadene velika nesreča se stisnejo in privijejo, drug k drugemu — in nam, ki nas družijo en krov — po nas padajo udarci od vseh strani — je treba ene tesne združitve, potreba enega sreča, potreba medsebojne bratovske ljubezni. Pomoč je edino v nas samih.“

„Quem dii odere — paedagogum fecere“. Ta rek nam je pojasnjeval tov. Špan. Podal nam je živopis Slovenca Matevža Vehovarja, ki je ustanovil l. 1849. v Trstu znameniti: Erziehungs und Handelsinstitut — dosegel mnogo, mnogo na polju vzgoje, a naposled zaradi prevelikega idealizma bedno končal v ječi.

„Hodimo vedno pot zdravega realizma“, tako je končaval tov. Špan svoje velezanimivo izvajanje.

G. Ivan Prekoršek nas je povedel v sfero podrobnega dela — narodne obrambe. Govoril je o smotrih Ciril-Methodove družbe in o delu zanjo. Podal nam je mnogo in se poglobil v žitje in delo učitelja, zakar je žel odkrito in hvaležno odobravanje.

„Quem dii odere — paedagogum fecere“. To je ob razstanku nehote trepetalo vsakemu v duši — toda ob pogledu na krasno grudo našo, na kateri že drhti nežen poljub one bajne deve — zorne pomladi — smo si predrugčili ta rek sledeče: Kogar učitelj — vzgojitelj ljubi in za kar napenja v delu svoje moči — pred tem se bodo tresli v doglednem času bogovi (in lopovi!).

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer ima redno zborovanje v četrtek, dne 16. marec 1911, točno ob 10. uri predp. v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru.

Vzpored.

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. „O važnosti življenjskega zavarovanja“ in o „Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju“ podava gospod A. Pesek.
- IV. Slučajnosti.

Upamo, da se udeležijo tega važnega zborovanja vsi p. n. člani in članice kakor tudi p. n. tovariši in tovarišice, ki še niso člani (članice). **O d b o r.**

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 19. sušca t. l., ob poldeseti uri dopoldan v šoli na Zidanem mostu po sledečem dnevnem redu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Letno poročilo tajnikovo.
4. Poročilo blagajnikovo.
5. Volitev dveh pregledovalcev računov.
6. Volitev odbora.
7. Določitev društvenine za l. 1911.
8. Določitev knjig in časnikov, ki si jih društvo v l. 1911 naroči.
9. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu.
10. Slučajnosti.

Pološtevilne udeležbe pričakuje zanesljivo **O d b o r.**

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 57.343.65.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Proforski glas o aferi Jarce-Reisner.** „Jutro“ piše: „Učiteljski Tovariš“ prinaša o znani aferi Jarce-Reisner, o kateri smo svoječasno obširneje poročali, daljši članek iz kroga srednješolskih profesorjev. Konec članka je zanimiv in resničnega upoštevanja vreden. Glasi se: „Slovenski profesorji“ imamo svoje društvo. Dolžnost tega je, da b r a n i t u d i n a š o č a s t i! V našem društvu ne sme biti mesta sirovežem, lažnikom in denunciantom! Dolžnost odbora „Društva slovenskih profesorjev“ je, da prof. Jarca izključi iz društva, pa naj bo desetkrat poslanec! Grešil je proti svojemu stanovskemu tovarišu, pa mu za kruto žalitev neče dati zaščitenja, zato mora biti kaznovan!

Zato: Profesor Jarce iz našega društva ven! — Ako ne pojde on, pa pojdemo mi. S takim človekom nečemo in ne smemo več biti člani enega društva, previsoko spoštujemo svoj stan in — sami sebe!“ — To je moška, odločna in samozavestna beseda, ki naj se čimprej uresniči!

**** Lov na slovenske abituriente.** Celo na Nemškem že pletejo mreže, v katere bi radi lovili slovenske abituriente. V Gladbachu imajo nekaj „Sekretariat sozialer Studentenarbeit“, ki se obrača do znanih klerikalnih ljubljanskih gospodov, naj mu pošljejo naslove katoliških abiturientov ljubljanskih srednjih šol. Morajo čedne namene imeti ti katoliški možakarji v Gladbachu.

Politiški pregled.

*** Med krščanskimi socialci na Dunaju** poka vedno bolj. Minoli četrtek zvečer so imeli obrtniki shod, na katerem je posl. dr. Heilinger ostro napadal trgovskega ministra dr. Weiskirchnerja. Sklicevatelj shoda, predsednik zveze srednjega stanu Koroska je tudi nastopil ostro proti dr. Weiskirchnerju ter rekel, da so se trgovci in obrtniki svoj čas veselili, ko je dr. Weiskirchner postal trgovski minister. Kaj je pa danes ta mož že storil za obrtni stan? Dva zakona imamo, ki nosita Weiskirchnerjevo ime: zakon o zapiranju trgovin in krošnjarski zakon. Ne za enega ne za drugega ne bo žel hvaležnosti. Vedno se je reklo, da treba malemu možu pomagati. Sedaj je pomagano dr. Weiskirchnerju, ki je bil čisto mal uradnik in je danes minister ter postane še bogve kaj. Tako se je Luigerjevo prerokovanje, da bo malemu možu pomagano, izpolnilo na Weiskirchnerju, ki mu je bilo res pomagano.

*** Petdesetletnico** svojega obstanka je dne 26. m. m. praznoval avstrijski državni zbor, ki je bil od cesarja prvič sklican dne 26. februarja leta 1861. V prvi poslanski zbornici so zastopali Slovence: Hermann za Štajersko, dr. Toman, Derbič, Kromer, Wurzbach, Dežman in Brolih za Kranjsko, Črne in Gorjup za Goriško, v gosposki zbornici pa Miklošič in knezoškofje slovenskih pokrajin.

*** Češka razstava v Sofiji.** Pod protektoratom praške in sofijske trgovske zbornice priredijo letos v Sofiji češko razstavo, ki bo otvorjena dne 30. julija. Razstava ima namen, da pomore uvozu v Bolgarsko češki industriji v poljedelskih strojih.

*** Prebivalstvo Bosne in Hercegovine.** Sedaj so znani oficialni podatki ljudskega štetja v Bosni in Hercegovini. Prebivalstvo anektiranih dežel šteje 1,839.000 duš. V zadnjih desetih letih je prirastek 20 odstotkov. Ta povišek je staviti na račun priseljevanja iz Avstro-Ogrske.

*** Preganjanje Čehov na Dunaju.** Dunajski magistrat je sklenil odpovedati v mestnih hišah stanovanje vsem strankam, ki so se priglasile za češki obč. jezik. Krščansko-socialna pravničnost!

*** Ruska duma** je obravnavala vprašanje o dogodkih na ruskih univerzah. Prva interpelacija je prišla od desne strani glede štipendij, ki so jih baje študentje izročili revolucionarskemu komiteju, dalje glede tega, da se vrše na univerzah politični meetingi in da se sprejemajo na univerze politični zločinci. Okto-brist Temšev je utemeljeval interpelacijo. Dolžil je profesorje, da so krivi nereda in nemirov na univerzah, ker baje sami kršijo državni vseučiliški zakon. Oni sami vplivajo s svojim naziranjem na mladino. Čimprej se mladini oči odpro, tembolje zanjo in za Rusijo. K debati se je priglasilo 54 govornikov.

*** Ženske pravice na Švedskem.** Ministrski svet je sklenil podati zbornici predlog o razširjenju ženskih pravic. Od l. 1901. so imele ženske pravice do vseh šolskih uradov. Sedaj naj imajo ženske popolno enakopravnost, le iz duhovske, vojaške in diplomatične službe so izključene.

Kulturno delo.

+ Skupščina „Slovenske Matice“. se je vršila preteklo nedeljo v „Mestnem Domu“ v Ljubljani. Udeležba je bila razmeroma dovolj velika. Predsednik dr. Ilešič je podal obširnejše poročilo kot predsednik, na kar je prišlo na vrsto tajniško poročilo, pri čemer se je sklenilo, da se odboru naloži, da od druge skupščine izpremeni pravila v kolikor je potrebno. Blagajnik Detela je podal blagajniško poročilo, ki kaže v splošnem 5512 K dobička. Zemljevid slovenske zemlje bo stal okrog 16.000 K in je treba, da dobimo odjemalcev. Matična hiša se prihodnje leto popravi. Nato se je vršila volitev novih članov. Volila se je večina od odbora predlaganih kandidatov. Pri slučajnostih je profesor Wester pojasnil pomen delavnega člana „Sl. Mat.“ prof. Pleteršnika in predlagal da ga Matica ob priliki 70letnice imenuje za častnega člana. Predlog je bil z aplavzom sprejet. Prijuočemu prof. Pleteršniku so vsi iskreno čestitali. Na to je bila skupščina zaključena. Želeti je, da se zbudi več in več zanimanja za naš največji kulturni zavod. Predsednik dr. Ilešič je poudarjal, da je vzrok nazadovanju slovenske beletristike obrambno delo, politika in boj za kruh. To je res!

+ Iz odborove seje „Glasbene Matice“ dne 27. februarja t. l. Predsednik dr. Ravnihar poroča, da glasbena šola v Celju dobro uspeva pod novim učiteljem Vil. Seifertom. V smislu tamošnje uredbe se je Seiferta ki je absolviran konservatorist konservatorija v Pragi, kot voditelja šole predlagalo v odobritev štajerskemu dež. šol. svetu. Prihodnji mesec priredi šola v Celju javno produkcijo svojih učencev. Enako produkcijo priredi meseca marca glasbena šola v Kranju, dočim je sklenila učiteljska konferenca na glasbeni šoli v Ljubljani, da se tu vrši javna produkcija sredi meseca maja. Glasom ustnega poročila je upati, da se na jesen zopet oživotvori glasbena šola v Novem mestu. Anton Lajovic je odpovedal pouk v harmoniji za drugi tečaj, ker ima sodnijski izpit: nadomestoval ga bo koncertni vođa Hubad. Beti Nolljjeva je volila „Glasbeni Matice“ 100 K, kateri znesek je dedinja Ema Nolljjeva izplačala brez odbitka kakih pristojbin. Izrekla se ji je imenom odbora zahvala. Pevski zbor je pri pogrebu zapel dve žalostinki Kmetka posojilnica za vrhniško okolico in Posojilnica v Žužemberku sta darovali vsaka po 50 K podpore. — Dne 26. februarja se je izvršila revizija in skontracija blagajnice ter sta preglednika izjavila, da sta našla vse v najlepšem redu. — Urednik „Novih akordov“ dr. Gojmir Krek je brzojavno oprostil svojo odsotnost na zadnjem koncertu, želeč mu najboljšega uspeha ter izražajoč željo, da bo delo „Novih akordov“ in „Glasbene Matice“ vsikdar vzajemno. Odbor je po završenem koncertu dr. Kreku brzojavno poročal, ter mu čestital na lepem uspehu njegovih skladb. — Društvo „Mladika“ je odpovedala najemno pogodbo glede hiše v Gosposki ulici Odbor sklene, da se hišo za slične namene ponudi v najem potom časopisja. — Na šoli so se spričevala razdelila dne 1. marca, dočim se je prvi tečaj zaključil dne 28. februarja. Blagajnik dr. Krelv poroča o denarnem stanju ter materialnem uspehu zadnjega koncerta. Odbor sklene, da iz čistega dobička od zadnjega koncerta dotira blagajnico pevskega zbora z zneskom 200 K, dočim se 20% čistega dobička podari penzijskemu zakladu. — Nabava novega klavirja se odloži, ker tega razmere še ne dopuščajo. — Na poročilo predsednikovo reši odbor prošnje za oprosenje ukovine za drugi tečaj. Bilo je 93 prosilcev od teh se jih je žal, moglo oprostiti le 19 popolnoma, druge se je oprostilo deloma, dočim se je zavrnilo 19 prošenj. Ob rešitvi prošenj se je odbor oziral na potrebe prosilčeve, njegovo nadarjenost in pridnost. — Odbor sklene predložiti dežel-nemu odboru prošnjo za zvišanje redne podpore, odnosno v svrhu pokritja proračunjenega deficita za dovolitev izredne podpore. — Iz seje artistskega odbora poroča koncertni vođa Hubad, da je odsek sklenil predlagati, da se za prodajo natisnejo Oskarja Deva samospevi. — Učitelj Švikarič na Koroškem je poslal do 30 koroških narodnih pesmi, stavljenih peteroglasno z izvirnim besedilom. Enako je poslal Rihard Orel, učitelj na Vipavskem do 70 narodnih pesmi beneških (rezijanskih) Slovencev z izvirnim besedilom. Oboje se pripravi za izdajo. Določil se vzpored prihodnjemu koncertu ki bo meseca marca v Ljubljani, in koncertu v Apatiji, dne 25. marca. Kalab, koncertni mojster slovenske filharmonije, se v šolskem letu 1911/12 nastavi za učitelja na goslih. Opomba uredništva: To poročilo objavljamo, kakor smo ga posneli po drugih listih. Nas „Gl. M.“ popolnoma ignorira, kakor da bi učiteljstvo ne imelo nobenih zaslug zanju. Upamo, da bo v bodoče drugače!

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. gg. tovariši in tovarišice: Makso B a j e, Justina M o d i e in Viljem M a z i, vsi iz Igavasi pri Ložu; Angela S o š a k o v a iz Rakitne pri Borovnici; Ivan P a u l š e k in Makso S m o l e iz Rač na Štajerskem. Živili! — Na Štajerskem plačujejo nekateri potom socialnega odseka, drugi pa ne tu ne tam. Na Primorskem smo poslali zadnji dan februarja položnice vsem šolskim vodstvom. Bomo videli, kakšen uspeh bo.

Slava cesarju Francu Jožefu I. Te krasne spevoigre, ki jo je naš tovariš-skladatelj E m i l A d a m i č v proslavo cesarjeve vladarske šestdesetletnice z a š o l s k e s l a v n o s t i priredil in „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“ poklonil, imamo še precej iztisov v zalogi. V tej res lepi spevoigri najdeš vsakovrstne pesmi in deklamacije patriotske in narodne vsebine, ki so najbolj pripravne za raznovrstne patriotske in druge šolske slavnosti. Ta lepa knjiga je bogat vir za razne narodne slavnosti in bi je ne smelo pogrešati v svoji knjižnici nobeno pevsko društvo. Prav tako je potrebna ta knjiga za vsako ljudsko in okrajno učiteljsko knjižnico. Pa ne samo zaradi vrednosti spevoigre same, ampak tudi zaradi imena našega tovariša-skladatelja, na katerega zremo z največjim ponosom, se mora ta spevoigra razširiti po vseh šolah in društvih križem naše domovine. Lahko trdimo, da je E m i l A d a m i č dandanes najboljši slovenski skladatelj. Poglejmo si, kaj pišejo slovenski leposlovniki listi o njegovih skladbah, ki so se pele pri zadnjem koncertu Glasbene Matice v Ljubljani. „Ljubljanski Zvon“ pravi, da so A d a m i č e v i mešani zbori „moderne kon-

certne skladbe velike umetniške vrednosti. A d a m i č e v e skladbe zahtevajo od pevcev mnogo in tvorijo elitne točke naših pevskih koncertov. — „Slovan“ piše: „In Emil A d a m i č ? Ima pač srce in razum na pravem mestu. Iz vseh njegovih kompozicij dije neka neprisliljena naravna ljubkost, in zato ni čuda, če postaja A d a m i č od dne do dne bolj ljubljene vseh pevskih zborov.“ — „Dom in Svet“ piše: „A d a m i č e v i zbori so nekaj čudovito svežega in pristno slovenskega. To so zbori, ki zadovoljijo glasheno izobraženega kakor tudi glasbe nevedčega poslušalca. A d a m i č je brezdvomno eden najbolj nadarjenih, najbolj plodovitih in najbolj priljubljenih, če ne sploh najpopularnejši skladatelj, kar jih je nebo v najnovejši dobi podarilo slovenskemu narodu.“ Vidiš, tovariš in tovarišica, tako sodi javnost o našem tovarišu, na katerega smo ponosni slovenski napredni učitelji. Tudi ti ne smeš pogrešati v svoji knjižnici Adamičeve spevoigre, in sicer zaradi vrednosti nje vsebine in zaradi kolegijskega. Naroča se v Učiteljski tiskarni ter velja izvod 4 K. Svoji k svojim!

Zirovnikovih narodnih pesmi II. zvezek je šel pravkar v tisk. Kupujte in širite med narodom I. zvezek ter krasna zbirke narodnih pesmi za šolsko mladino. Naročajo se v Učiteljski tiskarni po 20 h zvezek. Svoji k svojim!

II. zvezek Julij Slapšakovih spisov za mladino izide okolo Velike noči. Sezajte pridno po mladinskih spisih naših najboljših mladinskih pisateljev: Gangla, Rapeta in Slapšaka! Naročajo se v Učiteljski tiskarni po kroni knjiga. Svoji k svojim!

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Spoznati pravila in uvesti nas v naše stanovsko književno društvo v „Slovensko Šolsko Matico“. Natančno spoznati nje pomen, nje delokrog. Pečati se s posli posameznih funkcionarjev, s posli poverjenikov itd. Uvesti bi nas moralo v sodelovanje pri tem našem kulturno-stanovskem podjetju in nam dati praktičnih navodil za to.

Zasnovati si načrt bodočega delovanja tega društva; njega sedanji položaj in morebitni reformacijski načrti, ki bi se dali izvesti potom tega društva.

To je panoga stanovskega dela, pri kateri bi deloval lahko vsak učitelj, eden na tem polju, drugi na drugem polju. Tu bi se pokazale zmožnosti učiteljskega in prodiranja specializiranja v posameznih strokah.

Ob tej priliki bi pa tudi lahko govorili o potrebni diferenciaciji dela in bi zbuvali smisel za strokovni študij in vsakem posameznem polju.

In tudi za šolstvo in stan je to polje jako hvaležno delo in nam lahko rodi mnogo uspehov. Pero bi bilo prvi borilec za svobodo šole in za svobodo učiteljskega. Pero bi bilo ono, ki bi nam kazalo pot, po kateri naj korakamo do smerov in končno — do zmage.

Tako bi prišli do naših stanovskih gospodarskih podjetij! V tem oziru bi se nam moral nuditi v prvi vrsti splošen pregled naših gospodarskih podjetij in na kaki podlagi so ta podjetja zasnovana. Seznaniti bi se morali z osnovnimi pojmi gospodarstva; proučiti bi imeli naše stanovsko gospodarstvo in taktiko, ki se je imamo držati in posluževati pri naši stanovski gospodarski osamosvojitvi.

Šele po tej probuji smisla in interesa za stanovsko gospodarstvo bi prišli do proučevanja posameznih gospodarskih društev.

Tako n. pr. bi ne imeli pri „Vdovskem učiteljskem društvu“ samo natančno proučiti pravil, to je podlage, na kateri je podjetje zasnovano; ne samo na namene društva, da bi se morebitnim nedostatkom ali prepotrebni vnanjim slabim stvarim izkušalo od pomoči.

Strokovno bi se moralo v tem oziru izobraziti — vzgojiti.

Istotako e bi imeli z idejo „Učiteljskega konvikt“ pečati ne le v njega tehniški ureditvi, ne samo s pravili, na katerih je zasnovano to društvo, ne samo z namenom ki ga ima, ne samo s delom posameznih funkcionarjev, ne samo s sredstvi, s katerimi deluje društvo, potreba bi bilo iskati novih virov novih potov, novih dohodkov in jasnih načrtov za bodočnost. Potreba bi bilo tudi, da vsak učitelj doli vpogled v stanje društva in njega napredovanje.

Jubilejska samopomoč, ki je tudi važna panoga stanovskega gospodarstva, bi nam morala biti tudi v istih ozirih natančno znana. Zato bi nam bilo treba v tem oziru strokovnih referentov, ki bi krepili z razložitvijo posameznih gospodarskih društev naše stanovsko gospodarstvo. A ne šele pozneje, že naraščaj mora misliti in razmišljati o tem, potreba se nam je že takoj v pričetku seznaniti s temelji našega stanovskega gospodarskega življenja.

Glede naše „Posojilnice in hranilnice“ bi nam bilo treba temeljitega in strokovnega študija. Potreba bi se nam bilo seznaniti z zakoni, na katerih je zasnovano posojilništvo. Potreba bi se bilo seznaniti s

principi posojilništva. Spoznati vzorce pravil in praktične ureditve posojilnic. Potreba bi se bilo vaditi v tehniškem vodstvu posojilnic, z delom posameznih funkcionarjev in izkušati praktičirati. Tudi v tem oziru bi nam bilo potreba strokovnih predavanj in periodičnih tečajev. Vzgojevati v tem oziru naraščaj, buditi ideje in uvajati ga v stvar samo. Razložiti bi mu bilo potreba načrte in podati jasno sliko o položaju ter mu nuditi prilik za nadaljno izobrazbo v tem oziru in mesto, kjer bi vedno lahko dobil potrebnih informacij.

(Dalje.)

Kranjske vesti.

—r— **Napad na učiteljico.** Marija Grilčeva, učiteljica na Colu, je šla dne 13. novembra m. l. okolo pol 3. popoldne iz Postojne domov. Prišla je do Velikega Otoka. Ker ni poti dobro poznala, se je ozirala okrog sebe, da bi koga videla, ki bi ji pokazal pravo pot. V obližju vasi Zagon zagleda moškega, ki se je pa skrtil za grmom. Prišel je pa takoj za njo, nakar ga vpraša, če je to prava pot v Gorenje. Po kratkem odgovoru z „da“ je šel naprej, a se takoj obrnil in jo vprašal, če ima kaj denarja. Na vprašanje učiteljice „za kaj“ je odgovoril „zame“. Sedaj je videla napadaleca v obraz, bil je fant kakih 16 let star, čvrste postave, bolj visoke rasti, imel je obe roki v hlačnih žepih ter je ostro proti nji gledal, rekoč: „Denar sem, ali pa!“ — Ker se ni ta takoj pokorila njegovi zahtevi, ji je rekel: „Le hitro, meni se mudi.“ Končno mu je izročila, ker ni bil zadovoljen s petimi kronami, 10 K. Nato je zbežal v hrib. Drugi dan so orožniki po storilec pozvedovali ter prišli kot osumljenca 16 letnega Franceta Vadnuta, posestnikovega sina v Velikem Otoku, ki je vobče na slabem glasu. Vadnu trdovratno taji, da bi bil on storilec, pa tudi napadena ni mogla z vso gotovostjo pritrditi, da je bil on tisti, ki jo je v kritičnem času napadel. Tudi vse zaslišane priče niso mogle kaj obtežilnega izpovedati zoper obdolženca. Nekako čudno v zadevi je pač to, da je drugi dan po tem napadu Marija Carljeva, učiteljica na Studnem, prejela pismo z vsebino: „Vrnem Vam denar, ki sem ga zahteval v nedeljo od Vas. Nečem, da bi bil kdo po krivem obdolžen. Tudi sem Vas razžalil, storil sem to nepremišljeno, zato Vas prosim odpuščanja.“ Temu pismu je bil priložen bankovec za 10 K. Nato je pa bilo to pismo z denarjem vred iz učiteljice sobe izmaknjeno, ne da bi se bil ta dotaknil drugih stvari ali drugega denarja. Ker ni bilo nobenih temljitih dokazov proti obdolžencu, je bil Vadnu oproščen.

—r— **Čebelarški shod na Vrhniki** se je vršil v nedeljo, 5. t. m., ob 3 uri popoldne v „Katoliškem domu“ rokodelskih pomočnikov. Na shodu je predaval tov. nadučitelj A. Likozar o pitanju s sladkorjem in o naprednem čebelarstvu sploh.

—r— **Ljudsko štetje v Ljubljani** je končano. Ljubljana ima 1863 hiš, med njimi 1769 obljundenih in 94 neobljundenih; 7887 strank in 41.727 prebivalcev, med njimi 38.661 civilnih in 3066 vojaških. Moških je 20.493, ženskih 21.234. Trajno navzočih je v Ljubljani 40.323, začasno pa 1404. Od prebivalcev je 17.434 Ljubljancin; 15.547 prebivalcev ima svojo pristojnost na Kranjskem sicer, 7618 v Avstriji sicer — skupaj je Avstrijevcev 40.599; 673 je Prekolitavec, 22 Bošnjakov in Heregovincev, 343 inozemcev sicer. Rimskokatoliške veroizpovedbe je 41.139 ljudi, grško-katoliške 20, starokatolikov je 10; 61 je pravoslavni, 365 jih je evang. veroizpovedbe, 1 uniat, 109 je Židov, 22 pa brez konfesije. Od 40.599 Avstrijevcev je napisalo 33.846 slovenski občevalni jezik, 5950 nemški, 360 češki, 290 laški, 56 poljski, 95 hrvaški in srbski, 1 rusinski in 1 madjarski. Odsotnih je 478 domačinov, med njimi 313 stalno, 165 začasno.

Štajerske vesti.

—s— **Slovencev na Spodnjem Štajerskem** je okolo 420 tisoč. Vsega prebivalstva je okrog 471.000. Seveda so Nemci pri ljudskem štetju pohrustali na tisoče Slovencev. Ljudsko štetje na Spodnjem Štajerskem kaže mal prirastek, vidi se pa v njem silen odtok prebivalstva na Srednje in Gorenje Štajersko, ki imata mnogo industrije.

—s— **Nemci se uče slovenščine.** Zadnji čas prirejajo razna nemška društva takozvane jezikovne tečaje za svoje ude. V Mariboru se je tak tečaj že začel. Priredi ga podružnica Südmarke. V Gradcu samem, kjer vlada, kakor znano, največje sovraštvo proti vsemu, kar je slovenskega, je društvo „Anker“ začelo s pripravami za slovenski „šprahkurz“ za trgovske uslužbence. Nemski listi jasno povedo, za kakšne namene bo služil ta tečaj: „S priučenjem slovenščine se mora dati Nemcem možnost, da zasedejo prosta mesta v različnih trgovinah in trdkah na Spodnjem Štajerskem, kjer zahtevajo znanje obeh deželnih jezikov. S tem se bo izpodrinilo marsikatero Slovenca, a Nemci pridejo do svojega kruha marsikje, kjer sedaj poslujejo Slovenci.“

—s— **Akcija za povzdigo tujskega prometa na Sp. Štajerskem.** Savinjska podružnica S. P. D. je pisala vsem podružnicam

S. P. D. na Sp. Štajerskem, naj izvolijo svoje zastopnike za ods-k, ki se bo ukvarjal s povzdigo tujskega prometa na Sp. Štajerskem. Ta skupni ods-k bo imel najbrže dne 7. maja dopolne v Celju sejo, kjer se bo konstituiral in poročil o nadaljnjem delu. Dan za sejo je izbran tem srečnejše, ker se vrši isti dan popoldne v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velik planinski sejm. Eigar čisti dobiček je namenjen za Savinjsko podružnico S. P. D.

—s— **Posledice obstrukcije v štajerskem deželnem zboru.** Iz Celja nam pišejo z dne 2. marca: V današnjih jutranjih graških listih vlada veliko razburjenje zaradi tega, ker učitelji za svoj pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah niso dobili nobene remuneracije. Odbor za vzdrževanje teh šol je izjavil, da nima denarja; deželna podpora v znesku 8000 K, ki so jo inače izplačali vedno začetkom leta celo, plačujejo letos le v obrokih; državne podpore v znesku 15.000 K tudi še ni, mesto Gradec pa ne da iz svojih blagajnic nobenega predujma. Zato ni bilo mogoče izplačati remuneracije o pravem času. — Ne bomo se tu dotaknili obširno vprašanja, ali bi ne bilo sploh bolje, da bi se financiranje obrtno-nadaljevalnih šol zastalno uredilo, da bi ne morali učitelji svojih krvavo zasluženih grošev takorekoč beračiti okrog raznih ljudi. Pomanjkanje denarja pri odboru za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol v Gradcu pa ni, kakor graški dnevniki sami priznavajo, toliko posledica obstrukcije, kolikor praznih državnih blagajnic. In te pomagajo Nemci vladi sami prazniti. Čudna država: za kulturna vprašanja ima vedno gluha ušesa in prazne — kase!

—s— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 27. februarja t. l. svojo redno mesečno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče zadeve, med drugim tudi, da nadomestuje učiteljica gospa Ekslnova obolelo gospo Košutnikovo v Vojniku, glč. K. Leskovarjeva obolelo gospodično E. Klemenčičevo v Šmartnem, v Št. Pavel pa pride kot supletinja gdč. Smolnikarjeva namesto odšle gdč. Pianove; za krajnega šolskega ogleda v Šmartnem je bil imenovan posestnik Franc Jezernik; stavl se je predlog za imenovanje učiteljice v Ljubčeni in v Petrovčah; sklenilo se je predlagati razširjenje šole pri Novi cerkvi v štirirazrednico; odobrilo se je več računov krajnih šolskih zakladov, vzelo se je na znanje poročilo e. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju šol na Dobrni, v Gotovljah, pri Novi cerkvi in na Frankolovem.

—s— **Tečaja za vinorejo in sadjarstvo**, ki se vrši od 6. do 18. marca na vino-rejski in sadjarski šoli v Mariboru, se udeležujejo sledeči slovenski učitelji in nadučitelji: Karel Vizjak, Ljubčena; Fr. Karbaš, Sv. Miklavž pri Ormožu; Melhior Bizmal, Rajhenburg; Josip Čonč, Jarenina; Josip Stritar, Št. Vid pri Grobelnem; Josip Korošec, Negova; Friderik Kožuh, Sv. Duh v Haložah; Ivan Hauptman, Št. Vid pri Ptuj; Ignacij Kaffou, Št. Ilj pod Turjakom; Aleks. Alt, Št. Janž pri Spod. Dravogradu.

—s— **Iz Mute poročajo:** Naši obmejni bratje so imeli na pustno nedeljo lep dan, ki ga ne pozabijo tako hitro. V velikih prostorih družbenega poslopja, kjer je tudi slovenska šola, smo priredili omenjenega dne s pomočjo domačih fantov in deklet veliko veselico, kakršne še nismo imeli. Sicer so zadnjih par let prirejali precej pogosto ondi veselice, a vse so bile majhne po sredstvih in tudi po obisku. Ljudje niso bili navajni slovenskih veselice, in mnogi niso prihajali, ker so se bali zaničljivih nemških opazk. Vkljub temu pa so bile veselice vedno boljbolj obiskane. Zadnje nedelje je pa presenetil veliki obisk prireditelje same, dasi so pričakovali povsem povoljnega obiska. Prihajali so bližnji sosedje iz Vuzenice, Vuhreda in Marberga, prišli so pa tudi domačini. Šli so kakor v procesiji iz cerkve čez trg v ponosno poslopje slovenske šole, ki stoji na najlepšem prostoru. Prostrana dvorana je bila nabito polna, in brez pretiravanja lahko trdimo, da je bilo do tristo ljudi. Kaj takega še ni videla ponemčurjena Muta. Občinstvo je z velikim zanimanjem gledalo naše igralce in igralke na novem in lepo okrašenem odru. Po igri se je vršila diferenčna licitacija, prosta zabava in ples, kar je trajalo do polnoči. Ves čas pa je vladala taka prijetna, nekako domača veselost, kakršne ni lahko dobiti na veselicah. Pripetila se ni ves čas niti najmanjša stvarca, ki bi bila količjak izkazila res pošteno dobro voljo. Našim narodnim nasprotnikom je pa kar sapo zaprlo. Vse gostilnice so bile ta dan skoro prazne. Najbolj jih je pa menda jezilo, ker je prišlo na slovensko veselico toliko ljudstva. Dasi so priredili več plesnih veselice, vendar so bile vse prav slabe obiskane, četudi naši ljudje radi zaplešejo v poštenu družbi. Sedaj gre kakor en glas po celem kraju samo o tej veselici. Udeležniki je ne morejo pozabiti in prehaliti, nasprotniki pa iztičejo, kje bi mogli pokazati svoje mašečevanje in jezo; pa vse bo zaman! Naši fantje in dekleta, ki smo nanje ponosni, gredo naprej. Ze odrasla mladina je naša in naša je tudi bodočnost; to si naj zapomnijo naši narodni nasprotniki! To je resnica — za nas vesela, zanje žalostna! Povsod pride končno dan plačila!

Goriške vesti.

Iz seje ožjega in pomnoženega e. kr. okr. šol. sveta tolminskega. Ea učitelj dobi predplačilo. Nadučitelja Anton Stres in Franc Uršič dobta IV. petletnino. Razpišejo se vsa nastalo zasedena mesta v okraju. Verouku na potovalnih šolah se določi 3 ure pouka na teden. — Šolo za silo na Trnovem pri Kobarižu se uvrsti med redne enorazrednice. Sklene se komisionalni ogled za ustanovitev šole v Trenti in Lomu. Enega duhovnika se odstavi kot krajnega šolskega nadzornika.

—g— **Odgovor na stvarne popravke** g. F. Kleinmayra. G. urednik „U. T.“ je v 8. številu tega lista omenil, da je uverjen, da je sedaj te pravde konec, pa je vseeno sprejel Kl. odgovor. — (Seveda; a prepričali ste me o nasprotnem. Op. ured.) Radi tega eva tudi mene z odgovorom na „stvarne popravke“.

A d I. L. 1904. sem poslal referat o alkoholohu v „Edinost“. Rabil sem nemške citate. Nekdo (menda ni treba tuhtati, kdo?) je radi teh nemških citatov mene in urednika „Edinosti“ piknil — v tem listu. — Imenoval je nemške citate o cvirke. — Vsled tega je urednik v naslednjih člankih prevajal nemške citate v oklepih. — To je urednik ukrenil svojevoljno. —

A d II. V dr. Vošnjakovi knjigi „Ustava in uprava ilirskih dežel“ se nahajajo tudi francoski „ocvirki“. — To g. Kl. priznava. —

A d III. Če Kleinmayr meni svetuje, naj vzamem v roko Janežič-Sketovo slovnico ga jaz prosim, naj si on (Kleinmayr) ogleda knjigo „Die Slovenische Sprache nach ihren Redetheilen, behandelt von Fr. Levstik“ pag. 38., kjer bo čital doslovno: „n ja, ja — sie zwei (männlich), nji, ji — sie zwei (weiblich und sächlich) kot tožilnik v dvojini! — Roma locuta est, causa finita! — Sicer pa ne vem, če bi Kleinmayr „lahko spal“, da je urednik „U. T.“ ponatisnil vse pogreške, ki sem jih jaz očital Kleinmayru v slovniskem obziru. Črtal mi je (urednik) tudi eno četrtino dopisa. (Bilo je preveč osebnosti. Op. ured.) — Qui capere vult, capiat! —

Tudi jaz ostajam pri svojem. G. Kl. pravi, da ga veseli, da so tudi naši znanstveniki in pisatelji s praktičnim izvajanjem večji del na njegovi strani. Dobro! Prosim, da jih imenujete. — Ako g. Kl. prišteva one znanstvenike in pisatelje sotrudnike „Naših Zapiskov“, se prezdodaj „veseli“, ker on (Kl.) ne zna, v katerem jeziku so oni poslali uredništvu citate, ne morem Kl. „veselja“ odobravati, zakaj omenjeni gospodje sotrudniki „N. Z.“ imajo sicer svoje zasluge, a tolike korifeje vendar niso, da bi nam bili kake avtoritete in merodajni. (Nekaterim so, drugim niso! Op. ured.) A. Leban.

Opomba uredništva: Sedaj pa, zaboga, mir! Ako si želita duelanta še kaj povedati, naj storita to privatnim potom. Mi ne priobčimo nobene črke več! Naša lojalnost je zadevo dovolj pojasnila; bolj pa ne smemo skakati preko meje svojega delokroga, to tem manj, ker že tuintam cikajo besede na osebnost. Tega pa ne maramo, če bi bili „ocvirki“ še tako tečni! Za svoje mnenje samo to: Naši Zapiski nam ugajajo; o korifejah in zaslugah pa nečemo nove pravde. Tisti, ki jih pišejo, tudi ne reflektirajo na to.

Tržaške vesti.

—t— **Preiskavanje Jadranskega morja.** Iz Trsta je odplula bojna ladja v Jadransko morje, da znanstveno preišče oceanografske, biološke in meteorološke odnose na Jadranskem morju osemkrat. Obenem začne tudi italijanska ladja „Cyclop“ z enakim preiskavanjem v Jadranskem morju. S tem se prične sistematično raziskavanje, dogovorjeno med Avstrijo in Italijo maja meseca 1910 v Benetkah.

Istrske vesti.

—i— **Analfabeti v Istriji** znašajo po statističnih podatkih 40%, in sicer med Italijani 20% med Hrvati 60%. Vzrok je pomanjkanje šol. Za 12.000 otrok sploh ni šol, 4000 jih hodi v italijanske šole. Čez 60 prošenj hrvaških občin za šole leži — nerešenih. To je — skrb za kulturo!

Splošni vestnik.

Proti češkemu vseučilišču v Brnu. Dne 5. t. m. so imeli nemški nacionalci v Brnu velikanski prometni shod proti ustanovitvi drugega češkega vseučilišča v Brnu. Zlasti skrajno ostro stališče proti češkemu vseučilišču v Brnu je zavzel rektor nemške tehnike. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri Nemci energično protestujejo proti češki univerzi v Brnu. Po shodu so priredili Nemci demonstracije in so izkušali udrjeti v „Besedni dom“, kjer so imeli Čehi svoje manifestacijsko zborovanje za drugo češko vseučilišče v Brnu. Tu so govorili zastopniki vseh čeških strank, tudi

socialni demokrati. Ker je vlada pričakovala, da pride do hudih demonstracij, je odredila obširne varnostne odredbe. Mislija je, da bo med Nemci in Čehi prišlo do tako hudega boja kakor l. 1905., ko je padla na češki strani ena žrtev.

Prebivalstvo na Češkem znaša po ljudskem štetju z dne 31. decembra 1910, kakor kažejo rezultati, 6.770.007 prebivalcev. Leta 1900. jih je bilo 6.318.697. Torej je prirastek 461.310, kar pomeni skoraj pol milijona, oziroma 7,3%. Prirastek od 1890 do 1900 je bil 7-7%.

Slovani v Pruski Šleziji. Pruska Šlezija šteje prebivalstva 4.668.857. Med temi je 1.100.800 Poljakov, 75.913 Čehov in 24.467 lužičkih Srbov. Ali za te Slované, ki jih je 1.201.180, ni niti ene slovanske šole!

Nemčija šteje 64.896.881 prebivalstva; pred 10. leti je štela 60.641.489.

„Vsi smo slovenski učitelji, ne pa kranjski, štajerski, goriški, tržaški in istrski.“ Tako se je izjavil odlični slovenski šolnik ob priliki zborovanja naše „Zaveze“ v Celju. Da bi se cepili po kroninah, to žele nasprotniki Slovencev, šolstva in učiteljstva, ki jim je geslo: „divide et impera!“ Zato pa, tovariši, ne godrnjaj čez Štajercer, če dobi službo na Kranjskem ali Primorskem; ne godrnjaj in ne protestuj zoper Kranjca, če ga je usoda zanesla na Primorsko ali na Štajersko v službo in ne bodi tako nekolegialen, če ga oblastva po službenih letih uvrste v tamošnji status, da bi protestiral zoper to; ne protestuj v družtvih zoper na-eljevanje Kranjcev, ki so vsi zavedni in delavni slovenski učitelji; ne godrnjaj čez Primorce, če je dobil službo na Kranjskem ali Štajerskem, saj so tudi vrli Primorci agilni in zavedni slovenski učitelji. Tako bodi med nami! Bodimo prijatelji in tovariši drug z drugim, pa bodi Kranjec, Štajerc ali Primorec, saj smo vsi slovenski učitelji!

Brez komentarja. Prepis zapisnika seje krajnega šolskega sveta na Ježici dne 7. marca 1911 ob pol 4. uri popoldne. Točka 4. Šolsko drevesnico naj gospod nadučitelj v pokoj, Anton Žibert, izprazni in odstrani svoj ulnjak s šolskega vrta.

Krajni šolski svet na Ježici, 7. marca 1911. Vilfan I. r. predsednik. S. Zupan I. r., župnik. Vinko Ahlin I. r. Franc Lenče I. r. Upokojeni nadučitelj, ki je 31 let na svoje stroške oskrboval šolski vrt, bi bil rad prepustil za majhno odškodnino šoli drevesnico in čebelnjak.

Šest največjih mest v Avstriji. Dunaj šteje prebivalstva 2.030.834, Praga 535.100, Trst 224.465, Lvov 205.542, Krakov 151.919, Gradec 151.783.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta“!

Po sklepu lista.

Učiteljsko društvo za Trst in okolice vabi vse svoje člane na občni zbor dne 12. t. m. ob 10. uri zjutraj v prostorih OM šole v ul. Acquedotto. Ker je na vzporedu mnogo in važnih točk, naj se ga udeležijo učitelji in učiteljice mnogoštevilno in točno!

Poziv!

Prosim pisca sestavka „Zopet eden na vrsti“ v obrambnem vestniku „Učit. Tovariša“ št. 9, z dne 3. t. m., da blagovoli imenovati onega zastopnika učiteljstva v c. kr. okr. šol. svetu črnomaljskem, ki je v zadnji seji predlagal premeščenje tovariša K.

V Podzemlju, dne 6. marca 1911.

Rihard Megušar,

nadučitelj in zastopnik učiteljstva.

Kavarna PREŠEREN

Ljubljana.

Zagrebski **Franck** kot tovarniško znamko priporočujemo kot priznani najboljši pridelek za kavo!

Slovanska čitalnica v Mariboru

priredi v nedeljo, dne 12. marca 1911, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narod. doma

SLAVNOSTNI KONCERT

v proslavo svojega 50. društvenega leta.

Izvajajoči: Čitalniški moški in ženski zbor ter orkester „Glasbenega društva“. — Vodstvo perskih točk: gosp. H. Družovič. Vodstvo orkestra: gospod J. Koudelka.

VZPORED:

I. del: 1. Adam: „Si j'étais roi“. Ouvertura. Orkester. — 2. a) M. J. Gliuka (* 1804 † 1857): „Ura!“ Moški zbor. b) J. Malat: „Ko bi imelo moje dekle sto ovac!“ Češka narodna. Moški zbor. c) Dr. B. Ipavec (* 1829 † 1908): „Na Prešernovem domu“. Moški zbor s tenor- in bariton samospetvom ter s spremljevanjem klavirja. — 3. a) Dr. G. Ipavec (* 1831 † 1908): „Ej tedaj!“ Mešan zbor. b) Št. Mokranjac: „Sopek srbskih narodnih pesmi“ (8). Mešan zbor. c) F. Grečaninov: „Sever i jug“. Mešan zbor. — II. del: 4. Tittel: „Ouvertura po slovanskih melodijah“. Orkester. — 5. a) J. Prochazka: „Popotnik“. Moški zbor. b) E. Adamič: „Cvetica“. Moški zbor. — 6. a) R. Schumann (* 1810 † 1856): „Cigani“. b) W. A. Mozart (* 1756 † 1791): Tercet iz „Čarobne piščali“. Ženska zbor s spremljevanjem klavirja. — 7. a) Dr. A. Schwab: „Zdrava Marija!“ Mešan zbor s samospetvom. a) Dr. A. Schwab: „Dobro jutro“. Koncertni valček za mešan zbor s spremljevanjem orkestra.

Začetek točno ob 8. uri. Med proizvajanjem posameznih točk ostanejo vrata v dvorano zaprta. Med I. in II. delom vzporeda četrta ure odmora.

Cene prostorom: Fotelj 4 K, I.—IV. vrsta 3 K, VI.—VII. vrsta 2 K, VIII.—XI. vrsta 1 K 40 v, stojišča 60 v; dijaki 40 v, sedeži na galeriji 1 K, stojišča na galeriji 40 v.

Josipna Herrisch

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. 26—24

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

Fr. Burger

Spodnja Siška pri Ljubljani parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarsko stroko spadajočih del.

Špecialnost: 26—23

Šolske klopi

najnovjših modelov in vse druge šolske oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici 26—21

Tržaška ulica števil. 16 v lastni hiši.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.



Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

Našim rodbinam

priporočamo 52—42

Kolinsko cikorijo

J. Jax

Ljubljana Dunajska cesta



Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46—6

Pišite po vzorec!

V. J. Havliček a bratr v Poděbradech na Češkem

izvozna trgovina modnega blaga in rokodelnih izdelkov

priporoča v preizkušeni in vrlo znanih kakovostih

plesno blago, opreme za neveste

damasti, kanafas, Havličkovo tkanino, žepne robce, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26—5

Modno blago. Sukno. Cefiri.

1 kos Havličkove tkanine „Kvčtuše“ 23 m za 16 K. 1 kos Havličkove tkanine 15 m za K 10 50. Zaveje s 40 m letnih in zimskih okusno odbranih ostankov za 18 K franko po povzetju.



Od teh ne pošiljamo vzorcev. Vzorec franko! Vzemite najbolje! Samo pri nas pristno.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

= Jamstveni zakladi znašajo nad 366 milijonov kron. =

12—11 Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

meseca februarja 1910		od januarja 1911.	
Vložilo se je ponudb	2040		4194
za zavarovano vsoto	K 16,435.724 88		K 34,243.299 14
Izgotovljenih polic je bilo	1763		3528
za zavarovano vsoto	K 13,880.118 63		K 28,897 057 42
naznanjene škode znašajo	K 749.784 70		K 1,374.589 12

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površniki, športne suknje in perlerine za dečke, kakor tudi za deklice, najnovjša konfekcija.

Pošilja se tudi na izbiro na deželo. Cene jako nizke.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg števil. 5.